

Eesti Kultuuri Koja avalik pöördumine haridusvaldkonna arengukava 2021-2035¹ eelnõuga seondult

07.05.2020

Eesti Kultuuri Koda ja allakirjutanud, olles tutvunud haridusvaldkonna arengukava tekstiga, leiavad, et selle rakendumine praegusel kujul ei teeni pikemas perspektiivis ühiskonna huve.

Loeme dokumendi põhiprobleemiks kitsast arusaama nii haridusest kui ka inimesest haridusprotsessides, mistõttu on haridus taandatud suures osas majandust ning tööjõuturgu teenindavasse rolli². Kuivõrd strateegia fookus on valdavalt suunatud õppimisele ja tööjõuturu vajadustele, on nii inimelu, isiksus kui ühiskonna areng selles tekstis kaotanud olulisi euroopalikule kultuuriruumile omaseid mõõtmeid, mis on leidnud sõnastamist valdkondlikes tüvitekstides ning suunanud arenguid haridussüsteemides. Hariduse roll ühiskonna ja kultuuri kujundajana on ära mainitud vaid deklaratiivselt ja põgusalt.

Tooksime arengukava tekstis esile alljärgnevad puudused:

- Arengukavas ei kajastu hariduse vastutus ja ülesanded tänases keerulises ja ettearvamatus tegelikkuses, mille osas omab muutmispotentsiaali ka haridus. Jääb avamata ühiskonna ja hariduse vahekord ning hariduse osa ühiskondlikes arengutes.
- Arengukavas ei ole käsitletud hariduse seoseid kultuuriga ning tema ülesandeid kultuurilise järjepidevuse ning uuenemise kindlustamisel. Samuti jäävad mainimata konkreetsemad inimelu ja kultuuri sõlmküsimused nagu probleemirohke suhte- ja suhtluskultuur, õppesisu ja kultuuri vahekord, väärtused ja mentaliteedid, esteetiline ja elamise kultuur, rahvusriik, perekond, kodupaik jne.
- Inimest on käsitletud ühekülselt vaid kui õppijat, nähes tema õpiteekonda peamiselt oskuste omandamisena tööelu jaoks, puudu jääb isiksuse mõiste, terviklik areng, isikuomadused, eneseteadvus, vaimne tervis ja eetilised kvaliteedid, identiteedid, teisisõnu inimeseks kujunemise problemaatika tervikuna.
- Tekstis puudub kasvatus mõiste. On unustatud, et oma õpitee alguses ollakse laps, kelle arenguprotsessid eeldavad kasvatust ning kasvatus omakorda pedagoogilist tegevust. Praeguses versioonis jäetakse kogu vastutus üksnes õppijale, kusjuures arengukavas pole mainitud, millistel eeldustel selline valmisolek võiks kujuneda. Kui kasvatus pole enam haridusinstituutide huviväljas, kaob ka teadmine isiksuse kujunemist mõjutavatest asjaoludest nii mikro- kui makrotasandil.

Tekstis ei mainita selliseid tihedalt haridusega seotud kestvaid probleeme nagu sooline segregatsioon, poiste madalamaks jääv haridustase, autoritaarsele juhtimisele omaste joonte püsimine ühiskonnas, digimaailma mõjud, inimestevahelise solidaarsuse ning koostöövõime vähesus. Käsitlemist ei leia valdkondlikult kesksed teemad nagu demokraatia edendamine, moraal ja eetika, muutused väärtustes, valdkonda uuriv teadus, üldharidust rikastanud ning täiendanud eraharidus, huviharidus, kõrg- ja ülikoolide temaatika, õppekavad ja nende sisu.

¹ [Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035](#)

² [Haridusvaldkonna arengukava - lk 8, Strateegiline eesmärk nr 3](#)

Õppimise põhirõhk on ülekaalukalt funktsionaalsetel oskustel. Küsimusi tekitab soov anda õppekavade sisu osas rohkem õigusi tööandjatele³, jättes mainimata valdkondliku teaduse. Arengukava põhjal jääb selgusetuks kuidas kujuneb haritlaskond, vaimne ja loominguline intelligents ning milline on kodumaine talendipoliitika (talente soovitakse eksportida väljast).

Eitamata korraliku kutsehariduse vajadust teeb allakirjutanuid murelikuks jätkuv trend Eesti haridussüsteemi kutsekoolistumise suunas majandust suunavate jõudude kontrolli all ja kasvavate põlvkondade käsitlemine üksnes süsteemi ressursina.

Leiame, et haridussüsteem peab võimaldama kujunemist kriitiliselt mõtlevateks, loovateks ja oma siseelu hallata suutvateks inimesteks, kes ei peaks üksnes kohanema ning sobituma majanduse nõuetele, vaid looma uusi lahendusi nii muutuvus töökeskkonnas kui ühiskonnas tervikuna.

Loodame, et arengukava sellisel kujul ei rakendu.

Eesti Kultuuri Koja Hariduse töörühm ja eestseisus

³ [Haridusvaldkonna arengukava - lk 9; Strateegiline eesmärk 3; Tugevused punkt 3](#)